

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. november 28.
(OR. en)

15594/23

SOC 794
EMPL 568
DIGIT 266
FREMP 335
MI 999

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Előző dok. sz.:	14655/23
Tárgy:	A Tanács következtetései az Unióban a szociális biztonsági jogok gyakorlásának megkönnyítése és az adminisztratív terhek enyhítése érdekében a szociális biztonsági rendszerek koordinációjának digitalizációjáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti témában készült, az EPSCO Tanács 2023. november 27–28-i ülésén jóváhagyott tanácsi következtetéseket.

Az Unióban a szociális biztonsági jogok gyakorlásának megkönnyítése és az adminisztratív terhek enyhítése érdekében a szociális biztonsági rendszerek koordinációjának digitalizációja

A Tanács következtetései

FIGYELEMBE VÉVE, HOGY:

1. A digitalizáció fő célja az eljárások hatékonyságának, az adatok felhasználásának és cseréjének fokozása, valamint az adminisztratív eljárások egyszerűsítése és felgyorsítása.
2. 2020-ban az Európai Bizottság előterjesztette az „Európa digitális jövőjének megtervezése” című közleményét, 2021-ben pedig a „Digitális iránytű 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja” című közleményét.
3. A 2022. december 14-i (EU) 2022/2481 európai parlamenti és tanácsi határozat létrehozta a Digitális évtized 2030 szakpolitikai programot, amelynek egyik célja, hogy az EU és polgárai élvezhessék a biztonságos digitális személyazonosság előnyeit, lehetővé téve minden felhasználó számára, hogy maga irányítsa az online jelenlétét és interakcióit.
4. A Digitális évtized 2030 szakpolitikai program azt a célt tűzi ki, hogy a kulcsfontosságú közszolgáltatások 2030-ra teljes mértékben online hozzáférhetővé váljanak, továbbá általános célkitűzései a) a biztonságos és interoperábilis digitális technológiákkal és szolgáltatásokkal rendelkező, emberközpontú, az alapvető jogokon alapuló, inkluzív, átlátható és nyitott digitális környezet előmozdítása, valamint b) az inkluzív, hatékony, interoperábilis és személyre szabott közszolgáltatások és a magas biztonsági és adatvédelmi normáknak megfelelő eszközök kínálata. E célkitűzésekkel összhangban a Bizottság javaslatot tett az Interoperábilis Európáról szóló jogszabályra, amelyben olyan intézkedéseket körvonalaz, amelyek célja a közszféra magas szintű interoperabilitásának biztosítása az egész Unióban. Az Interoperábilis Európáról szóló jogszabályra irányuló javaslat célja, hogy kiküszöbölje az Unióban az interoperabilitási környezet széttöredezettességét, és lehetővé tegye a közigazgatási szervek számára az Unióban a határokon és ágazatokon átívelő együttműködést és a közszolgáltatások hatékony nyújtását.

5. A Digitális évtized 2030 szakpolitikai program azt is célul tűzi ki, hogy 2030-ra az uniós polgárok 100 %-ának rendelkezésére álljon valamilyen biztonságos elektronikus azonosítási módszer (eID) a kulcsfontosságú közszolgáltatások igénybevételéhez az egész Unióban.
6. Az információkhoz, eljárásokhoz, valamint segítségnyújtó és problémamegoldó szolgáltatásokhoz hozzáférést biztosító egységes digitális kapu létrehozásáról szóló (EU) 2018/1724 európai parlamenti és tanácsi rendelet a megkülönböztetésmentesség és az egyszeri adatszolgáltatás elvére alapozva digitális adminisztratív kötelezettségeket, valamint az eljárásokra vonatkozó tájékoztatási követelményeket határoz meg. A rendelet előírja a tagállamok számára, hogy 2023 decemberéig gondoskodjanak arról, hogy a polgárok és a vállalkozások 21 közigazgatási eljáráshoz online hozzáférhessenek, teljes mértékben online lefolytathassák azokat, és online kaphassák meg az eredményt. Egyes eljárások¹ a szociális biztonsági rendszerek koordinációjához kapcsolódnak.
7. Emellett a szociális jogok európai pillérének megvalósítására vonatkozó cselekvési terv a polgárok érdekeit szolgálva 20 alapvető elvre és jogra épül a méltányosabb, jól működő munkaerőpiacok és jóléti rendszerek érdekében. A terv 2030-ig elérendő fontos célkitűzéseket javasol az Európai Unió számára. A cselekvési tervben szerepel továbbá az európai társadalombiztosítási kártya (ESSPASS) kísérleti projektjének elindítása, amelynek célja, hogy 2023-ra a szociális biztonsági jogosultságok határokon átnyúló ellenőrzésére szolgáló digitális megoldást találjon.
8. 2023 első felében két rendezvényre került sor, amelyek a szociális biztonsági rendszerek koordinációja terén szükséges digitalizációval foglalkoztak: az egyik „A szociális biztonsági rendszerek koordinációjának digitalizálása (ESSPASS) és a munkavállalói kártyák” című, 2023. március 1-jén tartott magas szintű konferencia, a másik pedig a szociális biztonsági rendszerek koordinációjával foglalkozó igazgatási bizottság munkacsoportjának 2023. március 8-i ülése volt.

¹ A szociális biztonsági rendszerek koordinációja terén digitalizálandó eljárások közé tartozik a 883/2004/EK rendelet II. címével összhangban az alkalmazandó jogszabályok meghatározása iránti kérelem, az európai egészségbiztosítási kártya igénylése, valamint nyugdíj és előnydíj igénylése a kötelező nyugdíjrendszerektől.

9. A Bizottság 2023 szeptemberében közzétette a digitális évtized helyzetéről szóló első éves jelentést.
10. A Bizottság 2023 szeptemberében az (EU) 2018/1724 rendelet 36. cikkének megfelelően benyújtotta az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az egységes digitális kapu működéséről és a belső piac működéséről szóló első kétéves végrehajtási jelentést, amely az említett rendelet 24., 25. és 26. cikkével összhangban gyűjtött statisztikákon és visszajelzéseken alapul. A Bizottság a jelentésben értékelte a 14. cikk hatályát (az egyszeri adatszolgáltatás elvének alkalmazása), figyelembe véve az igazolások illetékes hatóságok közötti cseréjével kapcsolatos technológiai, piaci és jogi fejleményeket.
11. Ezen túlmenően a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet 72. cikkének d) pontja megbízza az igazgatási bizottságot azzal, hogy ösztönözzön az új technológiák alkalmazására a személyek szabad mozgásának elősegítése céljából, különösen az információcseréhez szükséges eljárások korszerűsítésével és az intézmények közötti információáramlás adaptálásával. Emellett a 987/2009/EK rendelet² hangsúlyozza az elektronikus eszközök használatának jelentőségét a tagállamok intézményei közötti adatcserében, továbbá kiemeli az igazgatási bizottság szerepét a dokumentumok szerkezetének, tartalmának, formátumának, valamint az ilyen adatcserére vonatkozó részletes megállapodásoknak a meghatározásában.
12. A Bizottság 2023. szeptember 6-án benyújtotta „A szociális biztonsági rendszerek koordinálása terén megvalósítandó digitalizáció: a szabad mozgás előmozdítása az egységes piacon” című közleményét. A közlemény számba veszi a meglévő digitális kezdeményezéseket, és áttekintést nyújt a szabad mozgást és a munkavállalói mobilitást támogató különböző digitális projektek közötti kapcsolatokról, bemutatva az e kezdeményezések közötti szinergiákat és kompatibilitást. A közlemény rövid és hosszú távon meghozandó intézkedéseket is javasol a határokon átnyúló szociális biztonsági eljárások további digitalizálása érdekében,

² (3) és (4) preambulumbekkezdés; 4. és 95. cikk.

TUDATÁBAN ANNAK, HOGY:

13. A polgárok növekvő igénye és az elmúlt évek tapasztalatai – többek között a Covid19-világjárvány – rávilágítottak a digitalizáció fontosságára az egészségügy és a szociális biztonság területén, valamint arra, hogy valamennyi tagállam és ágazat bevonásával, mind nemzeti, mind transznacionális szinten fel kell gyorsítani annak bevezetését.
14. A szociális biztonság területén az elmúlt években több kezdeményezés kidolgozása járult hozzá a digitalizáció elterjesztéséhez. A szociális biztonságra vonatkozó információk elektronikus adatcseréje (EESSI) egy decentralizált informatikai rendszer, amely Unió-szerte lehetővé teszi a társadalombiztosítási intézmények közötti gyorsabb és biztonságosabb információcserét. A rendszer teljes körű bevezetése 2024 végére várható. Az ESSPASS kísérleti projektet a mobilis polgárok és a közintézmények közötti interakció egyszerűsítésének céljával hozták létre. A kísérleti tevékenységek első szakaszát követően jelenleg két konzorcium, a Digital Credentials for Europe (Európai digitális tanúsítványok – DC4EU) és a Vector teszteli az Európai Bizottság pénzügyi támogatásával az A1-es hordozható dokumentummal és az európai egészségbiztosítási kártyával kapcsolatos eljárások digitalizálását. A szociális biztonsági jogosultságok határokon átnyúló ellenőrzésére irányuló digitális megoldások e nagyszabású kísérleti projektjeinek eredményei várhatóan 2025 második negyedévéig kerülnek majd nyilvánosságra. A 910/2014/EU rendeletet (eIDAS-rendelet) módosító jövőbeli európai digitális személyazonossági keretnek meg kell teremtenie a személyazonosításnak, valamint az ESSPASS-projektbe és esetleg más jövőbeli szociális biztonsági digitális kezdeményezésekbe vetett bizalomnak az alapjait.
15. Az eIDAS – egy bizalomra épülő keretrendszer és az Európai Unió digitalizációs stratégiájának egyik pillére – célja, hogy biztonságosabbá tegye a tranzakciókat a vállalkozások számára, enyhítse az adminisztratív terheket, és hatékonyabbá tegye az üzleti folyamatokat.

16. Az EESSI egy rendkívül ambiciózus, hosszú távú projekt, amely már valamennyi részt vevő országban megkezdte a működését, bár a bevezetése több országban még nem teljes körű. A folyamatok egyszerűsítése és javítása érdekében elindítottak egy az üzleti folyamatok javítását célzó programot. E program célja az EESSI működésének és a cserék hatékonyságának a javítása, és a belőle levont tanulságok alapján hozzájárulhat ahhoz is, hogy lerövidüljön a jövőbeli fejlesztések bevezetésének időszaka.
17. E projektek végső célja egyrészt a polgárok és a közigazgatási szervek között, másrészt pedig a nemzeti közigazgatások között határokon átnyúló módon a papírmentes, végponttól végpontig tartó kommunikáció biztosítása, az adatvédelem teljes körű garantálásával.
18. A technológiai fejlesztések és a digitális eszközök potenciálisan hozzájárulhatnak a jövőbeli jogszabályi változások végrehajtásához. A jogszabályi változásokat azonban önmagukban is alaposan meg kell vizsgálni.
19. Mivel a társadalom és a szociális biztonsági szolgáltatások egyre inkább digitálissá válnak, a digitális jártasság, készségek és társadalmi befogadás kérdése is teljes figyelmet igényel a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása és azok digitalizálása terén. A világjárvány során szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a lakosság többsége 2020 óta elsajátított bizonyos digitális készségeket³, ám az is nyilvánvalóvá vált, hogy a digitális átalakulásnak valamennyi polgár – beleértve a leginkább legkiszolgáltatottakat is – javát kell szolgálnia. A polgárközpontú megközelítés elengedhetetlen a digitális kirekesztés elleni küzdelemhez, a digitális szakadék csökkentéséhez és a potenciális kedvezményezettek kimaradásának elkerüléséhez. A készségek európai éve ráirányítja a figyelmet az átképzés és a továbbképzés szükségességére, a digitális átállásban rejlő lehetőségek társadalmilag igazságos és inkluzív módon történő teljes körű kiaknázása érdekében. Ezért folytatni kell az ilyen irányú erőfeszítéseket és befektetéseket. Ugyanakkor azok számára is változatlanul biztosítani kell, hogy élhessenek a szociális biztonsági jogaikkal, akik nem rendelkeznek teljes körű hozzáféréssel a digitalizált eljárásokhoz.

³ Eurostat – Az egyének digitális készségeinek szintje (2019-ig) (online adatkód: ISOK_SK_DSKL_I) Eurostat statisztika (europa.eu) (angol nyelven) és Az egyének digitális készségeinek szintje (2021-től) (online adatkód: ISOK_SK_DSKL_I21) Eurostat statisztika (europa.eu) (angol nyelven)

20. Ami a közigazgatási szervek irányítását illeti, a digitalizációt mindig olyan eszköznek kell tekinteni, amelyet akkor és ott kell teljeskörűen bevezetni és alkalmazni, amikor és ahol észszerű. Figyelembe kell venni a nemzeti körülményeket és a költség-haszon arányt is. Nem csupán arról van szó, hogy a polgárok és a vállalkozások online léphessenek kapcsolatba a közigazgatási szervekkel egy eljárás kezdeményezése céljából. A késedelmek, valamint a további adminisztratív terhek és költségek elkerülése érdekében a közigazgatási szervek számára jó szolgálatot tehetnek a digitális eszközök az eljárások felgyorsítása, a párhuzamosságok felderítése, valamint a csalás és a hibák kockázatának csökkentése terén. Ez nem zárja ki az emberi közreműködést olyan esetekben, amikor személyes tanácsadásra vagy eseti értékelésre van szükség,

KIEMELVE, HOGY:

21. 2020 óta a korábbi évekhez képest nagyobb előrelépés történt a szociális biztonságot érintő, nemzeti és határokon átnyúló folyamatok digitalizálása terén. Mindazonáltal az elért eredmények ellenére tovább lehetne javítani a szociális biztonsági rendszerek koordinációjának digitalizálását, tekintettel az új perspektívákat teremtő új technológiák gyors fejlődésére is, amelyeket figyelembe lehetne venni.
22. A rendelkezésre álló uniós pénzügyi források, köztük a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, valamint az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) elősegíthetik a digitalizáció terjedését a tagállamokban, különösen azokban, amelyek digitálisan kevésbé fejlettek.
23. A Bizottság kezdeményezései a digitalizáció fejlesztésének előmozdítását célozzák, a polgárokat helyezve e cél középpontjába, egyszerű nyelvezetet használó, intuitív és felhasználóbarát eszközöket hozva létre, valamint előmozdítva a közigazgatások közötti, határokon átnyúló és ágazatközi interoperabilitást.

24. A tagállami közigazgatások képviselői és a Bizottság közötti rendszeres megbeszélések alapvető fontosságúak a folyamatban lévő és a tervezett digitalizációs folyamatok szakpolitikai irányításához, valamint az előrehaladás nyomon követéséhez. Elengedhetetlen továbbá biztosítani azt, hogy a szociális biztonsági intézményeket a szakértelmük miatt bevonják ezekbe a rendszeres megbeszélésekbe, továbbá alapvető fontosságú előmozdítani a bevált gyakorlatok megosztását.
25. A Bizottság az igazgatási bizottsággal és a technikai bizottsággal együtt aktív szerepet vállal a mobilis polgárok szociális biztonsági jogainak gyakorlására vonatkozó különféle digitális kezdeményezések hatásának elemzésében. Ez lehetőséget adhat az egymástól való tanulásra és a bevált gyakorlatok megosztására is a tagállamok között.
26. A széttöredezettség elkerülése céljából, valamint annak érdekében, hogy világos képet kapjunk a különböző digitális kezdeményezésekről, a szociális biztonsági rendszerek koordinációjára gyakorolt hatásukról és esetleges egymást átfedő hatásaikról, figyelmet kell fordítani az együttműködésre és az információcserére a különböző uniós kezdeményezések előkészítése és irányítása során.
27. A további új európai digitalizációs kezdeményezéseknek a jelenlegi kezdeményezések értékelésén kell alapulniuk, és ki kell egészíteniük a meglévő európai és nemzeti eszközöket,

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT, HOGY NEMZETI KÖRÜLMÉNYEIKET FIGYELEMBE VÉVE:

28. Továbbra is hozzanak intézkedéseket az olyan meglévő és új digitális és interoperábilis kezdeményezések végrehajtásának biztosítása érdekében, amelyek egyszerűsítik és felgyorsítják az adminisztratív eljárásokat és a tagállamok nemzeti közigazgatásai közötti kommunikációt, valamint biztosítsák az alkalmazandó uniós jogszabályoknak való megfelelést, így mindenekelőtt legkésőbb 2024-ig vezessék be az EESSI-t és tegyék azt teljesen működőképpé.

29. Fokozzák az erőfeszítéseket annak érdekében, hogy 2030-ra megvalósuljanak a digitális évtized azzal kapcsolatos céljai, hogy a kulcsfontosságú közszolgáltatások 100 %-a elérhető legyen online a szociális biztonság területén is, továbbá hogy az emberek 100 %-a hozzáférjen a kulcsfontosságú közszolgáltatások, többek között a szociális biztonság területén is alkalmazandó elektronikus azonosítási (eID) módszerekhez.
30. Továbbra is ruházzanak be a szociális biztonság és a szociális védelem területét érintő, nemzeti és határokon átnyúló ügyek kezelésére irányuló folyamatok automatizálásába.
31. Tegyenek további erőfeszítéseket annak érdekében, hogy digitalizálják az egységes digitális kapuról szóló rendelet szerinti, a szociális biztonsági rendszerek koordinációjának területét érintő eljárásokat.
32. Az ESSPASS kísérleti projekt első szakasza nyomán vegyék fontolóra, hogy részt vesznek az A1-es hordozható dokumentummal és az európai egészségbiztosítási kártyával kapcsolatos eljárások digitalizálását tesztelő konzorciumok – a Digital Credentials for Europe (DC4EU) és a Vector – tevékenységeiben.
33. Ösztönözzék közigazgatásukat, hogy zökkenőmentes és időben folytatott kommunikáció révén működjenek együtt annak érdekében, hogy biztosított legyen a munkavállalóknak az egységes piacon belüli teljes lefedettsége. Tegyék egyértelművé, átláthatóvá és észszerűbbé a szociális biztonságot érintő összes eljárást – köztük a határokon átnyúló eljárásokat is – a munkavállalók, a vállalkozások és az érintett közigazgatási szervek számára.
34. Törekedjenek annak biztosítására, hogy a digitalizáció érdekében tett erőfeszítések segítsenek felgyorsítani a mobilis polgárok és a vállalkozások jogainak és kötelezettségeinek meghatározását, erősítsék az emberek jogainak védelmét, csökkentsék a hibák és a csalások kockázatát, valamint hozzájáruljanak a szociális biztonsági rendszerek fenntarthatóságának garantálásához.
35. Továbbra is hozzanak intézkedéseket az adatvédelem megerősítésére a digitális kezdeményezések végrehajtása során, tekintve, hogy a szociális biztonsági rendszerek koordinációja érzékeny személyes adatokat érint,

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA FELKÉRI A BIZOTTSÁGOT, HOGY:

36. Terjessze a szociális biztonsági rendszerek koordinálása terén megvalósítandó digitalizációról szóló, 2023. szeptember 6-i bizottsági közleményt, előmozdítva a tagállamok között erről a kérdésről folytatott vitát abból a célból, hogy elősegítse a szociális biztonsági rendszerek koordinációjának digitalizációjáról folytatott párbeszédet és információcserét a különböző fórumokon, például a tagállamokkal tartandó magas szintű találkozókra, amelyeket a Bizottság a közleményben említettek szerint évente fog szervezni⁴.
37. Többek között a rendelkezésre álló uniós pénzügyi forrásokkal és informatikai szakértelemmel továbbra is támogassa a tagállamokat az EESSI teljes körű és megfelelő végrehajtásában, és működjön együtt velük a rendszer hatékonyságának és eredményességének folyamatos javítása érdekében.
38. Az ESSPASS kísérleti projekt első szakaszát követően a konzorciumok által végzett, folyamatban lévő kísérleti tevékenységek eredményei alapján a tagállamokkal együttműködésben vizsgálja meg, hogy melyek legyenek a következő lépések, beleértve az ESSPASS-megoldás valamennyi uniós országban történő bevezetésének lehetőségét is, és mérje fel, hogy szükség van-e a jogszabályi keret módosítására.
39. Az éves magas szintű találkozók, valamint az igazgatási bizottsággal és a technikai bizottsággal folytatott rendszeres megbeszélések keretében folyamatosan tájékoztassa a tagállamokat a szociális biztonsági rendszerek koordinációja szempontjából releváns digitalizációs kezdeményezések aktuális állásáról.
40. Az Európai Munkaügyi Hatóság támogatásával mozdítsa elő a bevált gyakorlatok tagállamok közötti megosztását, tiszteletben tartva ugyanakkor az igazgatási bizottságnak és a technikai bizottságnak a 883/2004/EK rendelet 72. és 73. cikke szerinti, e kérdéssel kapcsolatos szerepét és hatásköreit, valamint az Európai Munkaügyi Hatóság és az igazgatási bizottság között meglévő együttműködési megállapodást.

⁴ „A Bizottság évente egyszer magas szintű találkozókat szervez a tagállamokkal, hogy megvitassák és támogassák a szociális biztonsági rendszerek koordinálásának további digitalizációját, szabványosítását és automatizálását, elősegítve a szabad mozgást és a munkavállalói mobilitást, ideértve a más érintett ágazatokkal való fokozott interoperabilitást is.” COM(2023) 501, 15. oldal.

41. Az igazgatási bizottsággal együttműködve vizsgálja meg, hogy a technikai bizottság miként segítheti a szociális biztonsági rendszerek koordinációja terén indított nemzeti és uniós digitális kezdeményezések hatásának és előnyeinek vizsgálatát, tiszteletben tartva ugyanakkor e kezdeményezések különböző irányítási struktúráit.
42. Az Európai Munkaügyi Hatóság által a nemzeti digitális megoldásokról és a nemzeti rendszerek digitális érettségéről készített elemzés alapján segítse a tagállamokat abban, hogy célzottabb beruházásokat valósítsanak meg, ezáltal biztosítva, hogy Európa-szerte egyidejű előrehaladást lehessen elérni.
43. Továbbra is biztosítson koherens megközelítést a szociális biztonsági rendszerek koordinációját illetően, gondoskodva a már létező digitális eszközök és megoldások közötti szinergiákról, valamint a különböző kezdeményezések közötti konvergenciáról.
44. Vizsgálja meg a mesterséges intelligencia (MI) lehetséges alkalmazását a szociális biztonsági rendszerek koordinációjával összefüggésben.
45. Tárja fel, miként lehet tovább egyszerűsíteni és észszerűsíteni a személyek és a munkavállalók EU-n belüli szabad mozgására vonatkozó eljárásokat, tiszteletben tartva a szociális biztonsági rendszerek koordinációjára vonatkozó nemzeti eljárásokat és hatályos uniós szabályokat.
